

ЯК МУДРІ НІМЦІ ВЧАТЬ ЗАГРАНТОВАНИХ МАЛОРОСІВ

Великий геній нашого народу Тарас Шевченко не тільки промовисто змальовував події свого часу, але й проникливо дивився вперед на цілі століття. У випадку з визнанням Бундестагом ФРН Голодомору 1932 – 1933 років геноцидом українського народу згадується ось такий крилатий вислів нашого Кобзаря: «І на Січі мудрий німець картопельку садить. А ви її купуєте, їсте на здоров'я...».

Справді, німецькі політики в цій ситуації проявили свою мудрість і делікатність, аби підтримати українство, яке й сьогодні зазнає геноциду від тієї ж самої Москви. Хоч 24 вересня 2020 року над ухвалою цього рішення нависли грізні хмари – того дня підготовча комісія Бундестагу відхилила подібну пропозицію спільної українсько-німецької комісії істориків, визнавши їхні висновки непереконливими.

З різкою критикою фактичної бездіяльності української частини комісії на чолі з професором Ярославом Грицаком виступив тоді Посол України в Німеччині Андрій Мельник, а Міністерство закордонних справ України відкликло свій патронат над нею з формулюванням: «через остаточну втрату довіри та у зв'язку з тим, що діяльність комісії не відповідає інтересам України».

Водночас прихильні до України німецькі політики, пам'ятаючи, що після Голодомору 1932 – 1933 років Москва взялася репресувати в УСРР і їхніх співвітчизників, стали шукати інший шлях для визнання Голодомору геноцидом. Зокрема, впливові депутати від Партії Зелених Німеччини в співпраці з головою «Українського дому» в Дюссельдорфі Іриною Ястреб зініціювали у великому промисловому центрі Ессені, де мером Рольф Фліс, міжнародну наукову конференцію з метою ширше ознайомити громадськість своєї країни з цією трагедією українства.

А в підсумку названого наукового форуму з'явилося звернення до Бундестагу щодо визнання Голодомору 1932 – 1933 років геноцидом українства, яке вже наступного дня депутати від Партії Зелених підтримали й закликали своїх колег з інших фракцій проголосувати за відповідну ухвалу. Після цього додалися й звернення від українських парламентарів, Президента України Володимира Зеленського... І от маємо історичне рішення!

Та мудрість німецьких політиків проявилася не тільки в цьому. Автору цих рядків як основному доповідачеві щодо втрат українства в те лихоліття впало в око, що присутні німці не тільки уважно слухали його виступ з трибуни, а й підійшли із багатьма запитаннями. Зокрема, їх найбільше дивувало те, що в Україні є науковці, які хочуть применшити кількість жертв цієї трагедії більш, ніж удвічі. Мовляв, ніхто в Ізраїлі не закликає до того, щоб знизити кількість втрат під час Голокосту з 6 до 3 мільйонів, а у Вірменії з півтора мільйона до 750 тисяч...

Тому вже в кулуарах конференції доводилося детально пояснювати методику підрахунку, яка дала можливість встановити нині кількість втрат українства в 10,5 мільйона осіб. Особливо вражали допитливих німців копії класних журналів, де фіксувалося відвідування школярів від вересня 1932-го до червня 1933-го. А ще вони уважно аналізували матеріали динаміки помісячної смертності, починаючи з січня 1933-го, в окремих населених пунктах і в цілому по районах тодішньої Київської області, що виявилися під рукою.

Очевидно, не втручаючись у наші внутрішні справи, мудрі німці дуже делікатно вирішили показати тим українським академічним науковцям, котрі за підтримки закордонних грантодавців намагаються применшити кількість втрат під час Голодомору-геноциду, своєрідний майстер-клас стосовно цього підрахунку.

В інформаційній довідці, котра була поширена в Бундестазі перед голосуванням, вказувалося, що українство в період того лихоліття зазнало мільйонів жертв. А конкретна загальна цифра виводилася по суті автоматично: після того, як втрати взимку 1932-1933 років (тобто, грудень, січень, лютий) були визначені в 3,5 – 3,9 мільйона осіб, зовсім не важко додати до цієї

цифри жертви весни, літа й осені 1932-го й, особливо, весни й літа 1933-го, коли жнива смерті досягли свого апогею...

Тобто, мудрі німці підказали, як сама по собі з'явиться цифра понад 10 мільйонів, про яку говорили їхні дипломати ще по свіжих слідах злочину.

А ще в тому документі зазначається: німецька сторона буде боротися з російськими наративами у висвітленні подій Голодомору-геноциду. І це має найбільше вплинути на голову Українського інституту національної пам'яті Антона Дробовича. Він як філософ чомусь і досі не може усвідомити, яку історичну відповідальність бере на себе, коли хоче утвердити в пам'яті як українців, так і цілого світу, що наших втрат було не більше чотирьох мільйонів. Ну хай п'ять! Але не більше п'яти з половиною – це точно!

А щоб добитися такого результату він уже відмовляється навіть від того, на що сам і погоджувався, коли йому, зовсім недосвідченому в цих підрахунках, довели з олівцем у руках. Зокрема, що мінімальна кількість втрат у 1932 – 1933 роках згідно первинних документів наших вітчизняних архівів становить 7 мільйонів 123 тисячі осіб.

Так, наприкінці 2021 року Антон Дробович не визнавав загальні втрати по УСРР в 9 мільйонів 108 тисяч 500. Але методика щодо встановлення мінімальної кількості втрат у 7 мільйонів 123 тисячі він вважав логічною. Тепер же продовжує завуальовувати історико-правову експертизу, де цифра втрат усього українства визначена в 10 мільйонів 500 тисяч, прикриваючись організованими ним негативними рецензіями на цей документ.

На жаль, недостатня фаховість Антона Дробовича та його команди в цій важливій для нашої історичної пам'яті проблемі чітко проглядається після ознайомлення з однією з рецензій, на яку він посилається, незважаючи на її нелегітимність. Скажімо, в ній чорним по білому написано: «якщо за верхню межу (втрат. – В. С.) брати 10,5 млн, – це означає, що трохи менше за половину всіх селян УСРР було заморено голодом».

З цього випливає, що ні сам рецензент, ні пан Дробович не знайомилися з даною експертизою – там йдеться про втрати українства в УСРР тільки в кількості 9 мільйонів 108 тисяч 500! Інші жертви – то померлі від Голодомору українці Кубані й Нижнього Подоння.

Очевидно, повторюється те, що сталося восени 2015 року, коли у Вашингтоні відкривався Монумент жертвам Голодомору-геноциду в Україні. Тоді з Києва було привезено проєкт звернення керівників українських наукових інституцій Північної Америки до голови Оргкомітету цієї події Михайла Савківа-молодшого з проханням не вживати на церемонії відкриття виразу «від семи до десяти мільйонів жертв», як це було прийнято в діаспорі десятки років, а говорити про 3,5 мільйона, що є москвським наративом ще з 1989 року.

І директори Українського наукового інституту Гарвардського університету Сергій Плохий, Канадського інституту українських студій Володимир Кравченко, голова Наукового Товариства імені Шевченка у Нью-Йорку Григорій Грабович, президент Української вільної академії наук у США Альберт Кіпа та голова Північноамериканської асоціації українських наукових установ Віталій Чернецький своїми підписами просять усіх виступаючих називати саме 3,5 мільйона жертв, бо так кажуть Тімоті Снайдер, Андре Граціозі та Станіслав Кульчицький.

Тому напрошуються ще й такі слова Великого Кобзаря: «Німець скаже: «Ви могли». «Могли! могли!» Золото Тамирлана Онувата голі.

Німець скаже: «Ви слав'яне». «Слав'яне! слав'яне!» Славних прадідів великих Правнуки погані!»...

Володимир СЕРГІЙЧУК,
завідувач кафедри історії світового українства
Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор історичних наук, професор